

Missionspredikan Annandag Jul 20191226 Fridhemskyrkan, Mora

av Hans Andreasson, Sandviken

Inledning: Vi har lämnat ett turbulent 2019 bakom oss. Som samlad mänsklighet kan vi tala om tre globala grundproblem i vår tid. De gäller alla människor, oavsett sammanhang:

- klimatkris: vi vägrar vidta de åtgärder som behövs för att säkra överlevnad på sikt, eller genomför inte de åtgärder vi kommit överens om tillräckligt snabbt eller tillräckligt omfattande.

- humanitär kris: av detta följer att vi vägrar att se människor i utsatthet och med behov som vi inte anser oss ha möjlighet att svara upp mot. Detta skapar en urholkning av vår humanitet.

- existentiell kris: människor, särskilt unga, förlorar hoppet om en personlig framtid, i vilket fall inte på samma nivå som deras föräldrar och tidigare generationer har upplevt. Man sörjer sin personliga framtid, de närmastes framtid och mänsklighetens framtid.

Det saknas dock inte lösningsförslag, som inbördes slåss om tolkningsföreträde:

- aktivisterna: dessa går gärna ut på gator och torg och pekar på problemen i syfte att nå en förändring genom påverkan. Sällan förs de nödvändiga samtal som krävs för att man ska komma vidare, alltför många ser sig inte vara som de fiender som aktivisterna pekar ut. När demonstrationen är över återgår nästan allt till det normala.

- makthavarna: dessa saknar antingen resurser och/eller de incitament som krävs för att förändra de strukturella system de i sin tur ärvt. De klimatmässiga helhetsövergripande Harpsundssamtal som skulle behöva föras saknar legitimitet utanför de rum i vilka de förs.

- - allvarligast av allt: misstron i samhällskroppen, när olika grupper ställs mot varandra i en polariserande ton. De splittrande tendenserna öppnar för andra lojaliteter som omöjliggör de globala kraftsamlingar som här behövs, om man hela tiden måste ställa sig frågan om vem man i hela världen kan lita på.

Walter Persson, tidigare missionsföreståndare i Svenska Missionsförbundet, sa i en predikan för mer än 30 år sedan att det finns ingen enslig ö dit du kan fly undan från tidens vansinne och den hotande katastrofen. Vi behöver göra det här tillsammans, det finns inga andra alternativ.

Men vad är då kyrkans svar i denna vår tid? Hur hittar kyrkan de teologiska redskap som verkligen förändrar människors sinnen så att det kan göra verklig praktisk skillnad?

En nyckeltext i sammanhanget är:

Läsning Johannes evangelium, kapitel 1, vers 14—15

Del ett:

Vi behöver ta vår teologiska utgångspunkt i en god skapelseteologi. I inledningen av Genesis – första Mosebok – möter vi tre skapelseberättelser som visar på olika perspektiv av Guds plan och avsikt med sin värld.

- den första skapelseberättelsen (1 Mos 1) visar att Gud skapar ur intet (ex nihilo). Det är inte så att Gud formar av det befintliga utan skapar ur intet, det som inte var. Allting skapas nytt. Det är gott. Kapitlet betonar tydligt ett tempo i skapelsen, en puls, ett andetag. Det finns ordningar som är inrättade, gränser efter vilka människan har att existera.

- den andra skapelseberättelsen (1 Mos 2) sätter fokus på människan när hon sätts in i Guds skapade värld. Det sker när människan sätter namn på sin värld. Namngivandet är en förutsättning för ansvarstagandet. Förståelsen föregår maktdelegationen. Samtidigt finns det samverkan med Gud inom de ramar som är uppsatta. Världen existerar utanför människan men människan behöver förberedas för sitt förvalterskap.

- den tredje skapelseberättelsen (1 Mos 3) förklarar ondskans uppkomst, grunden till den bristsituation världen lider under. Den visar att det ofullständiga inte bara är en brist på kunskap (upplysningens villfarelse) utan ytterst ett moraliskt problem, en ansvarighetsfråga och en samvetsfråga. Det är brottet mot ramen som lyfts fram. Filosofen Lögstrup talade om "instängda livsyttningar" – när människor underlåter att göra det goda hon innerst inne vill göra och därmed upphör att vara den människa hon vill vara. Människan tränas bort från det goda agerandet.

Genom inledningen till Genesis – första Mosebok – får vi vår teologiska utgångspunkt i en god skapelseteologi som visar på olika perspektiv av Guds plan och avsikt med sin värld.

Det två

Det finns dock något oavslutat i den tredje skapelseberättelsen, en följd av skeenden som resten av Bibeln på olika sätt strävar mot att fullborda. Där finns något som väntar på ett svar, något som väntar på försoning.

- Gamla testamentet rymmer många berättelser om ondskans följdverkningar, med brodermord, våldföring på skapelsen och andra människor, stammotsättningar, intriger och svek. Karaktärerna uppträder som senare tiders klanledare med den begränsade maktens alla fula sidor.

- där finns också berättelser om tappra försök att komma tillrätta med det orättfärdiga: lagar som stiftas, profeter som manar till besinning och medlidande, enskilda makthavare som gör bättring. Men oftast sker det förgäves, ondskan återkommer med nya ansikten och etablerar ett spår som löper parallellt med de goda ambitionerna från bibelblad till bibelblad.

- men det goda finns fortfarande kvar där, ibland ganska starkt lysande men oftare som en flämtande låga. Det är hoppet om en förändring, förväntan på ett Guds ingripande, visionen om en nyskapelse som återställer det brutna.

Del tre Efter det allmänmänskliga skeendet som kraftfullt beskrivits genom hela det Gamla testamentet kommer så det kristna svaret på den humanitära krisen, klimatkrisen, den existentiella krisen: Ordet blev människa.

- Guds människoblivande sker i en avkrok i dåtidens största maktimperium, det blir imperiet som framstår som ett kraftfullt men ofullkomligt försök som "bara" skulle komma att bestå i 1.000 år. Där i denna marginal, i denna periferi visar Gud sin goda vilja, sin omsorg och sin kärlek till världen.

- det goda har en särskild egenskap som inte det onda har. Det goda existerar i sin egen kraft. Det onda kan bara korrumpiera det som redan är, förvanska och förvrida, men aldrig skapa en motpol till det goda. Det goda existerar i sin egen kraft, det goda skapade ur intet, det onda kan i sin värsta form bara ogöra det goda och föra det ut i ett nytt intet.

- I Kristus visar Gud sitt ansikte, det som människorna i Gamla testamentet inte förmådde möta. I Kristus visar Gud den sanna människan, den som föddes oförvanskad och förblev oförvanskad. I Kristus syns Guds väsens avbild, människan som den goda, den sanna och den sköna. Kristus är alpha och omega – den förste och den siste och ändå Immanuel – Gud med oss.

Det kristna svaret på den humanitära krisen, klimatkrisen, den existentiella krisen: Ordet blev människa.

Del fyra I stallet fullbordas den tredje skapelseberättelsen, den nyskapelse som omintetgör onskans makt och inleder världens återställelse. Här sker undret som är Guds svar på den oavslutade berättelsen – Gud skapar allting nytt.

- Paulus talar om den förste Adam och den andre Adam som är Kristus – men han använder just ordet Adam – människa – och visar på det mänskligas möjlighet.

- Johannes döparen vittnar i vår text om att den som var före honom också är den som kommer efter honom. Kristus är framför oss och bakom oss på vägen mot försoningen.

- spåren från urtiden löper här samman i detta ända ögonblick, när ormen från urtidens omintetgörande makt omintetgörs och dess inflytande töms. I detta enda ögonblick skapar Guds helighet och helhet världen ny.

Avslutning När så Gud själv tar ställning för denna vår värld gudomliggörs det som vi anade som det sanna, det goda och det vackra. Det kristna svaret på klimatkris, humanitär kris och existentiell kris är just dessa tre: det sanna, det goda, det vackra.

In i klimatkrisen talar kyrkan om sanningen. Det finns utrymme för tolkning men det finns inga sanningar som inte är skapelsegivna från Gud. Sanningen för oss närmare Gud och Guds goda avsikter, den goda försynen, med vår värld.

In i den humanitära krisen talar kyrkan om godheten. Det finns spontana livsyttningar som inte låser sig inför människor utsatthet och brist. Genom att välja godheten fullföljs Guds goda skapelseordning och världen föds på nytt.

Svaret på den existentiella krisen är det estetiska argumentet, skönheten i Guds väsens avbildlighet. Den gestaltas i det sanna och det goda men bär en egen kraft som ger mening åt all mänsklig strävan. Det är detta som fullbordar människans kallelse och ger henne en särställning i skapelsen. Det fula har inte sista ordet.

Det sanna, det goda och det vackra har gestaltats i ett Ord, Ordet som blev människa och bodde (tältade) ibland oss. Vi såg hans härlighet och han var full av nåd och sanning.

Amen.